

"Reamintesc 'strategilor' americani că rachetele antiaeriene S-300 și S-200 care asigură acoperirea aeriană a bazelor rusești din Hmeimim și Tartus au o rază de acțiune care poate surprinde orice aeronavă neidentificată". Această afirmație nu este una scoasă din arhivele Războiului Rece, ci este una recentă, făcută de generalul Igor Konashenkov, purtătorul de cuvânt al armatei rusești, citat de Sputniknews. La mai bine de un sfert de veac de la încheierea formală a Războiului Rece, scena relațiilor internaționale pare să se fi încins din nou, Moscova refuzând să înțeleagă că nu îi mai este recunoscut dreptul la sfera de influență în Estul Europei, mai mult, ultimele acțiuni ale Kremlinului arată intenția de a-și extinde și ranforșa (din nou) influența dincolo de Europa, înspre Orientul Mijlociu (Siria, Iran) și Africa (Egipt).

Când în secolul al XIX-lea sociologul francez Alexis de Tocqueville anticipa că secolul următor va fi dominat de națiunile americană și rusă, observației lui nu i s-a acordat prea multă importanță, însă istoria parcursă de atunci încolo, la care putem adăuga și remarcile marchizului de Custine privind caracterul autocratic al puterii rusești, a dat dreptate anticipărilor sociologului francez.

„Lupta pentru putere și lupta pentru pace”

La aproape zece ani de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial, Hans Morgenthau adăuga în partea introductivă a celei de-a doua ediții a cărții devenită deja celebră "Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace", o constatare sintetică și realistă asupra stării și perspectivelor din relațiile internaționale: "situația internațională se reduce acum la un spectacol primitiv în care doi giganți se supraveghează și au suspiciuni reciproce".

La o distanță de mai bine un deceniu de la constatările lui Morgenthau, un alt cunoscut politolog și sociolog francez, Raymond Aron, examina istoria postbelică a relațiilor internaționale. Definind Războiul Rece ca fiind "război, deoarece diplomații nu puteau și nu voiau să-și reglementeze disputele prin negocieri" și "rece, pentru că nu puteau sau nu doreau să folosească forța", sociologul francez vedea în acest conflict un fenomen al cărui putere, dată de globalismul său, a fost capabil să influențeze și chiar să modifice arhetipuri și concepte esențiale ale sistemului internațional.

Influența și urmările lăsate de Războiul Rece asupra trecutului apropiat, dar care sunt încă

resimțite și în prezent, au marcat destinul mai multor generații de oameni, mediul social și politic în care aceștia au trăit și, nu în ultimul rând, au reconstruit și reformulat mentalul colectiv al mai multor națiuni. Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică au jucat rolul de protagoniști ai unei lumi postbelice fracționată bipolar, iar România a fost unul dintre actorii care a resimțit cel mai intens efectele acestei stări de fapt de pe scena relațiilor internaționale.

În pofida alianței din timpul celui de al Doilea Război Mondial, confruntarea postbelică dintre cele două superputeri a fost ilustrată, mai ales, prin caracterul ireconciliabil dintre cele două sisteme politice, dar și prin manifestarea unor ideologii opuse sau prin promovarea obiectivelor reciproc adverse. Însă orice început are și un sfârșit, iar ceea ce Churchill și Roosevelt i-au acceptat lui Stalin în 1944, a fost anulat în 1989, atunci când țările din Estul Europei și-au reconfigurat existența geopolitică și de securitate, iar sfera de influență sovietică a fost anulată, de jure și de facto, prin desființarea Tratatului de la Varșovia și a CAER, prin dărâmarea Zidului Berlinului, urmate la scurt timp de destrămarea URSS. Însă, așa cum reiese și din declarația generalului Konashenkov, paradigma gândirii de la Kremlin a rămas aceeași, iar cum în geopolitică nu există spațiu gol, vidul creat de reorientarea administrației Obama spre Asia-Pacific sau America de Sud i-a permis lui Vladimir Putin să pornească o ofensivă politică, diplomatică și economică extrem de vizibilă, având ca scop final reprofilarea Rusiei ca mare putere globală.

Probabil că liniile de fractură dintre Washington și Moscova nu au dispărut niciodată de tot, fiind doar temporar cosmetizate, în contextul declinului sovietic și al ascensiunii spre vest a fostelor state-satelit. Însă Vladimir Putin nu se poate consola cu pierderea statutului de super-putere al Federației Ruse, iar apariția divergențelor dintre Casa Albă și Kremlin coincid cu ascensiunea acestuia la putere.

Scutul american anti-rachetă

Încă din anul 2011 tensiunile dintre cele două puteri s-au amplificat, pe fondul unor probleme mai vechi, în centrul cărora s-a aflat sistemul de apărare anti-rachetă (BMD). Moscova a perceput această strategie americană ca fiind îndreptată împotriva ei și nu a Teheranului, problema reală fiind de fapt prezența fizică a americanilor în Polonia și România, două țări de la frontiera fostei Uniuni Sovietice, regiune în care Rusia încearcă să își recapete influența. Belarus, Armenia sau Azerbaidjan, pe fondul unor frustrări generate de lipsa de atenție politică din partea Statelor Unite, par a zâmbi promițător spre Moscova. Dacă mai adăugăm aici și Ucraina, devenită între timp nefrecventabilă, sau Crimeea "unită" cu Rusia, am putea spune că pe plan imagologic Moscova a punctat pozitiv.

Răspunsul Moscovei

Statele Unite sunt blocate momentan în procesul electoral, care va desemna la 8 noiembrie următorul lider de la Washington. Ce altceva ar putea face Moscova decât să folosească acest răgaz pentru a-și face simțită prezența? Și o face. Prin explorarea tuturor posibilităților de a-și extinde capabilitățile militare.

Citând oficiali din Ministerul Apărării și al Afacerilor Externe, ziarul rus Izvestia anunță că la Moscova și la Cairo se negociază un acord care ar permite Federației Ruse accesul la facilitățile militare din Egipt precum și renovarea unei foste baze aeriene sovietice din orașul mediteranean Sidi Barrani. De fapt, Rusia a vorbit destul de des în ultima vreme despre o posibilă prezență militară în puncte strategice, cum ar fi Egiptul, Iranul, Cuba sau Vietnamul. Explicația din spatele acestor explorări este destul de simplă: când este blocat într-o confruntare pe mai multe planuri cu Statele Unite, ce metodă mai bună pentru a amenința umbrela de securitate americană ar găsi ursul rus decât prin crearea unei amprente militare în creștere?

Chiar dacă titlurile din presa răsăriteană sunt intenționat ostentative, chiar agresive, efectul nu este de neglijat. Există semnale că Europa Centrală devine tot mai nervoasă, iar lipsa unui răspuns al SUA în fața consolidării agresivității ruse nu face decât să alimenteze angoasele liderilor europeni. Ce urmează și ce dorește într-adevăr Moscova să obțină din această nouă dispută, cum și dacă va reacționa Washington-ul în fața acestui scenariu, vom vedea împreună în partea a doua a acestui jurnal

Ioana-Nelia Constantin-Bercean

- [ANALIZA ! De ce ne interesează pe noi cine va deveni președintele SUA ? Trump sau Clinton ?](#)
- [ANALIZA. Turcia - Rusia: Istoria unei relații sinuoase](#)
- [Analiza: Siria și retorica prudentă a Occidentului](#)

Jurnal geopolitic: Între Washington și Moscova (I)

Written by Administrator

Sunday, 16 October 2016 00:46 -
